

Keskuskauppakamarin vastaukset hallitustunnustelija Antti Rinteen esittämiin kysymyksiin

1. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi

a. Oletteko sitoutuneet globaalisti ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseen 1,5 asteeseen? Oletteko sitoutuneet siihen, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja sen jälkeen nopeasti hiilinegatiivinen?

Ilmastonmuutoksen rajoittaminen 1,5 asteeseen noudattaa IPCC:n suositusta. UNEP:n arvion mukaan tavoitteen saavuttaminen edellyttää CO₂-päästöjen leikkaamista 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraaliuden saavuttaminen 2035 mennessä on haastava, muttei mahdoton tehtävä. Se vaatii muun muassa seuraavassa kohdassa esitettyjä toimia.

b. Millaisia toimenpiteitä ilmastomuutoksen torjuminen mielestänne edellyttää eri yhteiskunnan osa-alueilla?

Ilmastonmuutoksen torjuminen edellyttää tehokkaiden keinojen käyttöönottoa kaikilla politiikan sektoreilla. Koulutuspolitiikassa tarvitaan esimerkiksi asennekasvatusta ja rahoituksen suuntaamista uusien teknologioiden kehittämiseen. Alue- ja asuntopoliitiikassa tarvitaan ilmastoystävällisiä kaavoitus- ja lämmitysratkaisuja. Vähähiilisyttä ja resurssitehokkuutta tulisi painottaa julkisissa hankinnoissa. Liikennepoliitiikassa tarvitaan joukko- ja tavaraliikenteen kehittämisen ohella nykymallin mukaisia CO₂-komponentteja, joiden perusteella päästöt vaikuttavat verotuksen tasoon. Suomen tulisi myös voida hyödyntää tulevilla EU-ohjelmakaudella EU-rahoitusta liikennejärjestelmien kehittämiseen vähäpäästöisemmäksi, tehokkaammaksi ja älykkäämmäksi.

Olenneista on käyttää tehokkaimpia, markkinaperusteisia keinoja ja pitkän aikavälin ohjausta markkinoille. Sen sijaan pisteveroja ja nopeita yksittäisiä kieltoja tulee välttää.

c. Mitkä näette keskeisinä keinoina luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja parantamiseksi?

Luonnon monimuotoisuuden ja vanhojen metsien säilymisen kannalta on tärkeää luonnonsuojelualueiden lisäksi ylläpitää metsien monimuotoisuutta edistäviä ohjelmia kuten Metso-ohjelmaa, joka on edistänyt metsien vapaaehtoista suojelua.

2. Suomi on kokoaan suurempi maailmalla

a. Miten Euroopan unionia tulee kehittää? Mitkä ovat Suomen EU-puheenjohtajuuskauden keskeiset tavoitteet?

Kestävän talouskasvun ja työpaikkojen luominen markkinavetoisesti, sääntöpohjaisen vapaakaupan, terveen kilpailun ja avoimen markkinatalouden avulla on EU:n tärkein tavoite. Käytännössä tarvitaan kuluttajien ja yritysten kannalta toimivimmat sisämarkkinat, uusia markkinoita avaavaa, reilun kilpailun varmistavaa kauppa- ja investointipoliittikkaa sekä kestäväan kasvuun kannustavaa energia- ja ilmastopoliittikkaa. Lisäksi EU:ssa on syytä kehittää tieto- ja kiertotaloutta tavalla, joka vahvistaa Euroopan globaalia kilpailukykyä.

Maaillantalouden murroksessa EU:n oltava viisasti vahva ja yhtenäinen toimija, jonka jäsenmaat vastaavat ensisijaisesti taloudestaan ja sen sopeutumisesta, mutta jotka myös sitoutuvat yhteisiin toimiin koko EU-alueen

talouden vahvistamiseksi sekä turvallisuuden varmistamiseksi – koskipa se yhteistyötä puolustuksessa, kyberturvallisuudessa, rajavalvonnassa tai laittomassa maahanmuutossa.

Suomen on EU-puheenjohtajakaudella varmistettava, että nämä edellä mainitut tavoitteet ovat myös EU:n uuden työohjelman strategisia painopisteitä vuosina 2019-2024.

b. Oletteko valmiit tukemaan viimeisimmissä selonteissa vahvistettua Suomen ulkopoliittikan linjaa?

Olemme valmiit tukemaan laajassa kansallisessa yhteistyössä syntyntä Suomen ulkopoliittikan linjaa. Maailman politiikan muutoksissa ja niiden nopeudesta johtuen Suomella on aina oltava sopivaa ketteryyttä arvioida tarpeen vaatiessa ulko- ja turvallisuuspoliittisia linjauksiaan. Viisaseen ulkopoliittikkaan kuuluu pitkäjännittäisyys ja ennakoitavuus, mutta myös valmius nopeasti tehdä tarvittavia tilannearvioita.

c. Mikä rooli Euroopan on otettava yhteistyössä Afrikan unionin ja sen jäsenmaiden kanssa Afrikan kehittämisessä?

Euroopan on jatkettava määrätietoista, poliittista ja taloudellisia toimia Afrikan mantereen poliittisen vakauden ja taloudellisen vaurauden vahvistamiseksi niin Afrikan unionin kuin sen jäsenmaiden kanssa.

Perinteisen kehityspoliittikan ohella on entistä laajemmin vahvistettava kauppaa ja taloutta tukevia toimia, jotta Afrikan maat entistä paremmin saisivat talouskasvunsa kestäväälle pohjalle ja pääsisivät mukaan myös kansainväliseen kauppaan. Afrikan maiden elinolojen vahvistaminen on myös keino ehkäistä Eurooppaan suuntautuvaa pakolaisuutta.

d. Hyväksyttekö tavoitteen Suomen kehitysyhteistyörahoituksen nostamisesta 0,7 prosenttiin suhteessa BKTL:oon? Minkä ajan kuluessa näette tämän mahdolliseksi toteuttaa?

Suomen on perusteltua asettaa tavoitteeksi nostaa kehitysyhteistyörahoituksen osuus 0,7 prosenttiin BKTL:ssa seuraavan hallituskauden aikana, mutta samalla on jatkettava toimia kehitysyhteistyön laadun ja tuloksellisuuden vahvistamiseksi. Erityisen tärkeää on suunnata kehitysapua naisten ja tyttöjen koulutukseen, joka on merkittävin tekijä hyvinvoinnin edistäjänä.

3. Turvallinen oikeusvaltio Suomi

a. Kuvatkaa käsityksenne Suomesta oikeusvaltiona ja kertokaa keinot sen vahvistamiseksi. Miten edistäisitte ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa? Millä tavoin olette valmiit kehittämään kansalliskielten asemaa Suomessa?

Suomen oikeusvaltio on maailman kehittyneimpien joukossa. Siitä tulee pitää kiinni ja sitä vahvistaa. Suurimmat kehittämishaasteet ovat tuomioistuinkäsittelyjen venyminen sekä yhdenvertaisuuden toteutuminen kaikkialla lainsäädännössämme.

Tuomioistuinten resursseja on lisättävä ja vaihtoehtoisten ratkaisutapojen käyttöä edistettävä, esimerkiksi viemällä alkuun saatettu välimiesmenettelylain uudistus loppuun siten, että se vahvistaa tuomioistuinten ulkopuolisen riidanratkaisun ja sovittelun mahdollisuuksia. Yksilöiden yhdenvertaisuuden takaamisen vahvistamiseksi on uudistettava esimerkiksi translaki sekä perhevapaita koskeva lainsäädäntö.

Kansalliskielten osalta pidämme nykytilannetta ja sääntelyä tyydyttävänä, emmekä esitä niihin muutoksia.

b. Mikä on käsityksenne lainvalmistelun laadusta ja oletteko valmiit hyväksymään komiteaperusteisen lainvalmistelun?

Lainvalmistelun laatu on pääosin kohtuullisella tasolla. Se vaatii kuitenkin vielä kehittämistä. Lainvalmistelu tarvitsee konsernijohtoa varmistamaan hallitusohjelman toteutumista ja eri ministeriöiden välistä yhteistyötä sekä seuraamaan ja kehittämään lainvalmistelun laatua. Lainvalmistelun resurssien laadullinen ja määrällinen riittävyys eri ministeriöissä tulee selvittää sekä vahvistaa lainsäädännön arviointineuvoston resursseja.

Komiteaperusteinen lainvalmistelu sopii isoihin hankkeisiin, joihin liittyy ristiriitaisia intressejä. Se on kuitenkin liian raskas pienempiin tai keskisuurisiin hankkeisiin. Keskeistä on varmistaa ministeriöiden riittävä lainvalmistelun osaaminen ja resursointi sekä aidot ja kattavat sidosryhmäkuulemiset ja hankkeen alkuvaiheesta alkaen.

c. Mitkä ovat sisäisen turvallisuuden riskitekijät ja kuinka vahvistaisitte sisäistä turvallisuutta?

Ääriliikkeiden vahvistuminen voi aiheuttaa ongelmia varsinkin, jos taustatekijöinä on ulkomaisia tahoja tavoitteena demokratian heikentäminen. Yhteiskuntarauhan säilyminen on tärkeää. Nettivihapuheen yms. seuranta tulee lisätä. Sääntelyämme on tarkasteltava sen suhteen, onko se ajan tasalla nykyriskien kannalta.

d. Oletteko valmiit tukemaan viimeisimmissä selonteissa vahvistettua Suomen puolustuspolitiikan linjaa?

Kyllä.

4. Elinvoimainen Suomi

a. Näettekö, että Suomi voi ilmastonmuutoksen ja muiden megatrendien ratkaisujen kautta rakentaa itselleen uutta, kestävää vientivetoista kasvua? Näettekö tarpeellisena, että Suomeen laaditaan yhteinen strategia vahvistuvan elinvoiman ja kestävä kehityksen talouskasvun turvaamiseksi? Mitkä olisivat sen pääkohdat?

Suomen kilpailukyky tulee perustumaan osaamiseen seuraavankin sadan vuoden aikana. Suomella on siten mahdollisuus saavuttaa kestävien ratkaisujen ja uusien innovaatioiden avulla uutta kasvua. Tämä edellyttää panostusta tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä kehitettyjen ratkaisujen kaupallistamiseen niin yrityksissä kuin koulutusjärjestelmän eri tasoilla.

b. Millaisilla toimenpiteillä kehitetään metropolialuetta, kasvavia kaupunkiseutuja, seutukeskuksia ja harvaan asuttuja alueita?

Suomessa kaupungistumiskehitys on yhä kesken verrattuna esimerkiksi Ruotsiin – virta kasvukeskuksiin on edelleen merkittävää, mikä aiheuttaa omat pulmansa asuntopoliitikalle. Valtion tulisi huolehtia kaupunkien riittävästä kannustimisesta, jotta kaavoitusprosessi olisi sujuva ja että kaupungit kaavoittaisivat riittävästi – mieluummin liikaa kuin liian vähän. Kaavoituksen valitusprosessia tulisi sujuvoittaa, kaavoitusta kehittää maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa joustavammaksi ja rakentamisen määräyksiä

suoraviivaistaa. Tavoitteemme on yhden luvan ja luukun periaate, mikä edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain sekä hajanaisen ympäristölainsäädännön yhteensovittamista. Sen vuoksi esitämme lainvalmistelun käynnistämistä ympäristökaaren säätämiseksi. Yhden luvan ja luukun periaatteen toteuttamiseksi tulee perustaa LUOVA-virasto, jonka syntyminen raukesi edellisellä hallituskaudella maakuntauudistuksen kaatumiseen.

Kaiken aluekehityksen ytimessä infrastruktuurin kasvua tukeva kehitys sekä koulutusjärjestelmään panostaminen. Suomi on maantieteellisesti suuri maa, jolloin välimatkojen aiheuttama kustannus ihmisille ja yrityksille pitäisi minimoida. Työvoiman alueellista liikkumista pitää edistää, jotta työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto paranee. Etelä-Suomen kasvukolmion välisiä raideyhteyksiä pitäisi nopeuttaa ja päätös näistä tehdä pian. Myös tiestön korjaus- ja investointivelka on suuri (haittaa sekä työvoiman liikkuvuutta että kuljetuksia) ja sitä pitäisi määrätietoisesti purkaa. Liikenneinfralle tulisi valmistella uusi rahoitusmalli, jonka avulla pystymme vähentämään korjausvelkaa nopeammassa tahdissa.

Fyysisen saavutettavuuden lisäksi on tärkeää, että laajakaistayhteydet ovat toimivat. Digi-infra on kehitettävä ensisijaisesti markkinaehtoisesti. Kuitenkin niillä alueilla, joissa markkinaehtoinen kehittäminen ei onnistu, on tärkeää, että EU-varoja (maaseuturahasto, rakennerahastot) voidaan tarvittaessa käyttää pullonkaulojen poistamiseen

c. Miten varmistaisitte Suomen liikenneinfrastruktuurin ylläpitämisen ja kehittämisen? Mikä on mallinne rahoituksen kehittämiseksi?

Suomi tarvitsee liikenteelle uuden kokonaisvaltaisen rahoitusmallin, jonka avulla pystymme tavoittelemaan Ruotsin tasoa infran rahoituksessa sekä käynnistämään uusia infrahankkeita etupainotteisesti. Mallin pitää pystyä vähentämään korjaus- ja investointivelkaa Suomen eri osissa. Uusi rahoitusmalli ei kuitenkaan saa nostaa teiden käytön nettokustannuksia. Lisäksi, hankkeiden käyttöä yksittäisissä uusissa hankkeissa tulee edistää. Suomen on myös paremmin hyödynnettävä EU:n rahoitusmahdollisuudet liikenteen osalta. EU-rahoitusmahdollisuuksien osalta erityisen tärkeää on vaikuttaa liikenteen TEN-T-ydinverkkokäytävän laajentamiseen, koska

Suomen mahdollisuudet kehittää olemassa olevaa liikenneinfrastruktuuria paranisivat.

5. Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi

a. Miten kehittäisitte työelämää ja sen sääntelyä yhteistyössä työelämän osapuolten kanssa? Hyväksytkö työelämän vähimmäisehtojen sääntelyn nykyiseltä pohjalta?

Työmarkkinoita on pystyttävä uudistamaan vastaamaan nykyajan työelämän tarpeita, parantamaan yritysten mikrotason tuottavuuden paranemista sekä nostamaan työllisyysastetta. Uudistuksia on aina hyvä toteuttaa ensisijaisesti työmarkkinaosapuolten kanssa, mutta jos se työ ei saavuta tuloksia, on hallituksen kannettava vastuunsa ja tehtävä päätökset työmarkkinoiden joustavuuden lisäämiseksi itse.

Työehtosopimukset ja niiden minimipalkkat ovat hyvä pohja palkkauksen minimiehdoksi, mutta mm. lisistä, lomista, työajoista ja muista työehdoista on pystyttävä sopimaan kokonaisuuksina työpaikka- tai yrityskohtaisesti siten, että työntekijöillä on aina lopullinen päätäntävalta toisin sopimiseen. Sopijaosapuolena pitäisi voida toimia myös paikallisesti järjestäytyneen henkilöstön valitsema luottamusvaltuutettu.

b. Miten uudistaisitte perhevapaita?

Uudistaisimme perhevapaat niin, että vanhempainraha jaetaan tasaisemmin vanhempien kesken, esimerkiksi 4+4+4 mallilla. Lisäksi kotihoidon tukea tulee rajoittaa asteittain.

c. Mitkä ovat keskeiset keinonne miesten ja naisten välisen palkkatasa-arvon toteuttamiseksi?

Naisten ja miesten palkkaerot johtuvat pääosin työmarkkinoiden segregatiosta eli töiden jakautumisesta miesten ja naisten töihin horisontaalisesti ja vertikaalisesti. Palkkatasa-arvo lisääntyy merkittävästi, jos segregatiota saadaan purettua. Tyttöjä tulee kannustaa opiskelamaan matemaattisia, teknisiä ja kaupallisia aloja, samoin kuin poikia tulee kannustaa naisvaltaisille aloille. Tilastointia tulee kehittää tuottamaan riittävästi tietoa koulutuksen sukupuolijakaumasta. Asenteet lähtevät varhaiskasvatuksesta ja peruskoulusta, jonne on

saatava uusia tapoja päästää irti vanhoista roolimalleista. Tasa-arvotyöhön kuuluu myös se, että huolehditaan siitä, että pojat saavat riittävän luku- ja kirjoitustaidon selvittääkseen ammattiin valmistavista opinnoista.

6. Kestävän talouden Suomi

a. Millä keinoilla varmistaisitte työllisyysasteen kasvun selvästi yli 75 prosenttiin 2020-luvun aikana?

Työllisyysasteen nostamiseksi tarvitaan useita rakenteellisia uudistuksia. Näitä ovat mm:

- Sosiaaliturvajärjestelmä ja verotus on yhteensovitettava siten, että työnteko on kaikissa tilanteissa kannattavaa.
- Ansiotuloverotuksessa marginaaliveroja eli lisäansioista meneviä veroja on alennettava kaikilla tulotasoilla.
- Työvoimapolitiikasta tehtävä velvoittavampaa hyödyntämällä mm palkkatukea, starttirahaa ja uudelleen koulutusta.
- Paikallista sopimista on laajennettava yrityksissä. Perälautana toimialakohtaiset työehtosopimukset.
- Yhteistoimintalakia on uudistettava nostamalla lain soveltamisalaa 50 hengen yrityksiin.
- Työvoiman kohtaanto-ongelmaa on pienennettävä lisäämällä investointeja tiestöön ja raideliikenteeseen sekä lisäämällä kaavoitusta ja tiivistämällä kaupunkirakennetta.
- Maahanmuuton saatavuusharkinnasta on luovuttava ja Suomessa valmistuneille opiskelijoille on myönnettävä pysyvä oleskelulupa automaattisesti. Työlupien myöntämisprosessia on nopeutettava.
- Vähintään toisen asteen koulutus varmistettava kaikille mm. 10-luokan velvoittavuutta lisäämällä, opinto- ja uraneuvontaa tehostamalla ja laajentamalla oppisopimuskoulutusta. Oppisopimuskoulutuksessa otettava käyttöön palkkaporras, niin että aloittaessa palkka olisi 30 prosenttia minimipalkasta.
- Perhevapauudistus on toteutettava niin että kotihoidontukea pienennetään asteittain ja vanhempainpäiväraha jaetaan tasapuolisemmin vanhempien kesken.
- Ikääntyneiden henkilöiden työllisyyttä kohen-tavia toimia on jatkettava mm. lyhentämällä työttömyysputkea.
- Työllisyyttä lisääviä kokeiluja on edistettävä ja niiden vaikutuksia arvioitava laadukkailla selvityksillä.

b. Kuvatkaa tekijät, joilla julkisen talouden kestävyys turvataan erityisesti väestökehitys huomioon ottaen.

Julkisen talous ei vielä ole riittävällä tolalla kulu- van vuosikymmenen sekä sitä edeltäneen finanssikriisin jälkeen. Julkista taloutta olisi syytä tasapainottaa, jotta seuraavan taantuman tulles- sa finanssipoliittinen liikkumatila olisi riittävää. Mitään toimenpiteitä ei pidä rajata pois. Keskei- simmät ja tehokkaimmat toimenpiteet olisivat työllisyysasteen määrätietoinen nostaminen sekä julkisten menojen uudelleen kohdentaminen työllisyyttä ja yrittäjyyttä tukevaksi. Verotuksen painopistettä tulisi siirtää työn verottamisesta kulutuksen ja erityisesti haittojen verottamiseen. Sosiaaliturvajärjestelmä ja verotus on yhteensovi- tettava siten, että työnteko on kaikissa tilanteissa kannattavaa.

Syntyvyyden alenemisesta johtuen erityisesti eläkejärjestelmään on syntynyt maksunkorotus- painetta. Paine ei purkaudu lähitulevaisuudessa, mutta pitkällä aikavälillä kylläkin. Suurta eläke- uudistusta syntyvyyden lasku ei perustele, mutta syvällisen pohdinnan laskun syistä ja seurauksista. Myös maahanmuutto on osa väestörakenteen kehitystä. Työperäinen maahanmuutto on ollut yritysten tarpeisiin nähden liian vähäistä ja sitä tuli- si lisätä sekä yrityssektorin että julkisen talouden näkökulmasta. Työlupaprosesseja olisi sujuvoitet- tava, tarveharkinnasta luovuttava tarpeettomana ja oleskelulupakäytäntöjä muutettava työperäistä maahanmuuttoa tukevaan suuntaan. Lisäksi tulisi pohtia, kuinka Suomi kykenisi houkuttelemaan tiu- kassa kansainvälisessä kilpailussa entistä parempia ja osaavampia työperäisiä maahanmuuttajia.

7. Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi

a. Miten vahvistaisitte hyvinvointiyhteiskun- nan palveluita ja ihmisten toimeentulon tur- vaavia etuuksia? Kuvatkaa erityisesti keinonne, joilla vahvistatte ikääntyvien ihmisten pal- veluita ja toimeentuloa. Mitkä ovat keinonne lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi?

Aktiivisen työvoimapolitiikan kokonaisuus olisi tuotava tälle vuosituhannele. Resursointia on kas- vatettava asetetut tavoitteet huomioiden.

Sosiaaliturvajärjestelmä on jaettu kahden kastin ihmisiin; nykyisin erityisesti perusturva saavat ovat hankalassa asemassa, kun taas ansioturvalle olevien tilanne on hieman parempi. Tehokkaimpia toimenpiteitä ovatkin juuri perusturvalle olevien aseman parantamiseen tähtäävät toimet. Samaan aikaan on muistettava, ettei jatkuva etuuskien korottaminen suhteessa palkkatasoon voi olla vaihtoehto, koska tällöin työn tekemisen yllykkeit heikkenevät. Toimeentulon turvaavien etuuskien kohdalla oikeudenmukaisuuden ja kannustimien on oltava oikeassa tasapainossa. Jos nettoveron- maksu jää liian kapeille hartioille, koko järjestel- män legitimitteetti on jollain aikavälillä uhattuna.

b. Miten rahoittaisitte edellisessä kohdassa kuvaamanne toimenpiteet? Kuvatkaa keinonne konkreettisesti.

Etuuksiin ja toimeentuloon liittyvät uudistukset on mahdollista tehdä kustannusneutraalisti järjestel- män sisäisillä uudelleenkohdennuksilla. Esimerkiki- si ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastus ja lyhentäminen kohti ruotsalaista tai eurooppalaista kesto- antaisi taloudellista liikkumatilaa sekä kan- nustaisi työllistymään aikaisemmin. Myös työttö- myysaikojen eläkkeiden (jo nykyisin epätasa-arvoi- sesta) karttumisesta luopuminen toisi reippaasti 600 miljoonan euron säästöt.

c. Mitkä eriarvoisuustekijät suomalaisessa yh- teiskunnassa tunnistatte ja miten vähentäisitte eriarvoisuutta?

Miesten ja naisten välinen ammatillinen segre- gaatio on tasa-arvokysymys, johon tulisi puuttua, mutta etupäässä opastuksella ja informaatiota lisäämällä – erilaiset kiintiöt toimivat huonosti. Lisäksi perhevapajärjestelmä tulisi uudistaa. Esimerkiksi tanskalaisen tutkimustiedon valossa näyttää siltä, että perhevapajärjestelmän vahva kohdentuminen naisille lisää merkittävästi suku- puolten välistä epätasa-arvoa työmarkkinoilla.

Vaikka Suomessa on yksi maailman tulotasa- arvoisimmista yhteiskunnista ja pienituloisuus on harvinaista, niin jokainen köyhä on siitä huoli- matta liikaa. Niukkojen resurssien maailmassa sosiaaliturvan tulisi kohdentua enenevässä määrin kaikista heikoimmassa asemassa eli perusturvan varassa eläville. Toisaalta kaikenlaisen työn vas- taanottaminen tulisi olla sekä tulojen muutoksen että byrokraattisen taakan näkökulmasta kannat- tavaa – tulo- ja byrokraatialoukkuja tulisi siis purkaa samalla muistaen, että se on mahdollisesti hyvin

kallista. Matalalla roikkuvia hedelmiä sosiaaliturvajärjestelmässä on vähän, jos ollenkaan.

8. Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi

a. Tunnistatko, että kestävä talouskasvun perustan vahvistamiseksi on tehtävä investointeja koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin sekä infrastruktuuriin? Kuvatkaa konkreettiset keinonne.

Osaaminen on Suomen vahvin globaali kilpailuetu ja koulutus hyvinvoinnin perusta. Liikenneinfrastruktuurin heikko kunto taas suurin kilpailukykyhaittamme. Molempiin on tehtävä uusia panostuksia, ensisijaisesti rakenteellisten uudistusten kautta, mutta myös lisäresurssein.

Tärkeintä on pysäyttää peruskoulun oppimistulosten heikkeneminen seuraavassa vastauksessa mainituilla keinoilla. Kaksivuotinen pakollinen esiopetus kaikille ja joustava peruskouluun siirtyminen tukee tätä. Oppilaitosten rajapinnat on avattava juostavalle siirtymiselle asteelta toiselle ja rahoitusmalleja kehitettävä tukemaan jatkuvaa oppimista mm. opintojen päivittämiseen ja työuran aikaisten osasuoritusten suorittamiseen kannustavaksi. Tutkintojen lisäksi on tunnistettava pienemmät opintokokonaisuudet, joita jatkuva oppiminen edellyttää.

Tarvitsemme myös tietoisuuden kasvattamista IPR-asioissa lisäämällä koulutusta eri oppilaitoksissa sekä IPR-asioden tuntemusta erityisesti startup- ja PK-yrityksissä.

Teiden ja raiteiden rahoitusmallit on uudistettava. Tieliikenne maksaa jo nykyisin kymmenkertaisesti omat kustannuksensa. Tieliikenteen rahoitusmallin muutoksella tieliikenteen investoinnit voidaan saada omarahoitteiseksi budjettitalouden ulkopuolelle Finavian tapaan ja investointi- ja korjausvelka purettua seuraavan vuosikymmenen aikana. Raidehankkeita on nopeutettava hankeyhtiöiden avulla.

b. Tunnistatko tarpeen, että koko ikäluokan tulisi suorittaa vähintään toisen asteen tutkinto? Kuvatkaa keinonne tähän pääsemiseksi

Kyllä, jokaisen nuoren tulee suorittaa toisen asteen tutkinto. Tämä edellyttää sitä, että jokainen nuori

saa riittävät perustaidot ja valmiudet peruskoulusta selviytyäkseen toisen asteen opinnoista. Sen vuoksi perusopetuksen joustavuutta ja yksilöllisiä opintopolkuja on lisättävä ja suunnattava tukea jo varhaiseen vaiheeseen. Perustaitojen saamisen varmistamiseksi peruskoulussa on oltava numeroarvostelu jo alkuvuosina. Tarvittavien perustaitojen saavuttamiseksi on järjestettävä tarkistuspisteet valtakunnallisilla kriteereillä esim. 3, 5. ja 7. luokalla. Peruskoulun päästötodistuksen saanti on linkitettävä vahvemmin minimioppimäärään, joka täytyy hallita. Peruskoulusta ei pitäisi voida valmistus ilman että osaa esimerkiksi lukea ja laskea riittävällä tasolla.

Emme kannata toisen asteen maksuttomuutta sen kalleuden vuoksi vaan sitä, että materiaalihankintojen mahdollisuus varmistetaan yksilö- ja perhekohtaisilla tuilla, jotta kenenkään opiskelu ei keskeydy taloudellisista syistä.

Oppivelvollisuusiän nostaminen ei ole tehokas keino hoitaa koulupudokkuutta, vaan toimet on suunnattava jo varhaiseen vaiheeseen ja yksilöllisillä tukikeinoilla läpi opintojen. Jos oppivelvollisuuskäytäntöä nostetaan, pitäisi se toteuttaa pakollisella kymppiluokalla vain niiden osalta, jotka eivät pääse tai hakeudu toisen asteen koulutukseen. Myös oppisopimuskoulutusta pitäisi hyödyntää paremmin toisen asteen perustutkinnon suorittamiseksi. Se vaatisi kuitenkin opintojen etenemisiin sidottua voimakasta palkkaporrastusta, jotta se olisi yrityksille kokonaiskustannuksiltaan mielekäs.

c. Miten varmistaisitte sen, että jokaisen oppiminen ja osaamisen kehittäminen jatkuu läpi työuran?

Jatkuva oppiminen on jokaisen henkilön, mutta myös julkisen vallan ja yritysten vastuulla. Tutkintoperusteisen järjestelmän rinnalle on kehitettävä tunnistettavia pienempiä opintokokonaisuuksia, jotka vastaavat työelämän tarpeisiin. Tämä edellyttää uusia rahoitusmalleja, mutta myös yritysten ja oppilaitosten aikaisempaa tiiviimpää yhteistyötä.

d. Miten edistäisitte kulttuurin asemaa Suomessa?

Kulttuuri on tärkeä osa elämää, ja sen rahoitus tulee pitää nykyisellä tasolla. Kirjastolaitos on tärkeä tekijä takaamassa kaikille tuloista riippumatta mahdollisuuden käyttää sen tarjoamia palveluita.

9. Sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistus edellyttää useampia vaalikausia. Oletteko valmiita yhdistämään eri etuuksia ja hyväksymään yhtenäisen etuustason eri syyperusteilla siten, että uudistus lisää työllisyyttä, nostaa koulutustasoa, vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta sekä parantaa osallisuutta?

Etuuksien yhdistäminen selkeyttäisi nykyisin monimutkaista sosiaaliturvajärjestelmää hieman. Uudistus, joka valtiovarainministeriön laskelmien mukaan lisäisi työllisyyttä, nostaisi koulutustasoa, vähentäisi köyhyyttä ja eriarvoisuutta sekä parantaisi osallisuutta samalla pitämällä huolta yritysten kilpailukyvyistä, olisi varmasti kaikkien maailman tahojen kannalta kannatettava uudistus.

10. Esittäkö lähtökohtanne sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseksi.

Uudistuksen on lisättävä julkisesti rahoitetun palvelujärjestelmän tuottavuutta. Tuottajien välisellä kilpailulla voidaan päästä tehokkaasti tätä kohti. Tämä voidaan toteuttaa hyödyntäen palveluseleitä nykyistä huomattavasti laajemmin.

Perusterveydenhuollon saatavuutta on parannettava valinnanvapautta lisäämällä. Tavoitteena tulee olla terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen.

Järjestämisvastuun siirtäminen kunnilta suuremmille yksiköille turvaa kantokyvyn ja tukee samalla kustannuskasvun taittamisen tavoitetta. Samoin hoitotakuun maksimiaikaa on laskettava asteittain kohtuullisemmalle tasolle.

**KESKUS-
KAUPPAMARI**

World Trade Center Helsinki,
Aleksanterinkatu 17, 00100 Helsinki
puh. 09 4242 6200
keskuskauppamari@chamber.fi

 @K3FIN

kauppamari.fi